

Suomen hanke Verkkojen Eurooppa -liikenneohjelman vuoden 2025 teknisen tuen hakukierroksella tieliikenteen älykkäitä liikennejärjestelmiä koskevan direktiivin kansallisten yhteyspisteiden koordinoitua varten (CEF Technical Assistance for Support for ITS National Coordination Points)

Komission liikenteen ja liikkumisen pääosasto (DG Move) on avannut 5.11.2024 - 4.2.2025 väliseksi ajaksi Verkkojen Eurooppa -liikenneohjelman alaisen teknisen tuen rahoitushaun jäsenvaltioille tieliikenteen älykkäitä liikennejärjestelmiä koskevan direktiivin mukaisia kansallisia yhteyspisteitä koskien.

Haku perustuu CEF-asetukseen (2021/1153) ja CEF-ohjelman monivuotiseen työohjelmaan 2021–2027 ja sen päivitykseen vuodelta 2023. CEF-ohjelman tavoitteena on tukea yleisen edun projekteja, jotka edistävät älykästä, yhteentoimivaa, kestäväää, syrjimätöntä, ja turvallista liikkumista yleiseurooppalaisella liikenneverkolla eli TEN-T-verkolla. Tavoitteen saavuttamiseksi komissio rahoittaa jäsenvaltioita ja liikenneverkon haltijoita teknisen tuen kautta, jonka tavoitteena on TEN-T-verkkoon liittyvien infrastruktuuri-investointien menestyksellinen toteuttaminen ja tehokas hallinta.

Kyseessä oleva haku on suunnattu suoraan jäsenvaltioille ja työohjelmassa hakuun on osoitettu 9,5 miljoonaa euroa, tukea on mahdollista saada 85 prosenttia. Komissio edellyttää jäsenvaltiolta tuen hakemista.

Tieliikenteen älykkäitä liikennejärjestelmiä koskevan (Intelligent Transport Systems, ITS) -direktiivin mukaisesti jäsenvaltiot ovat perustaneet kansallisia yhteyspisteitä tieliikenteen älykkäiden liikennejärjestelmien käyttöönoton sekä tieliikenteen ja muiden liikennemuotojen rajapintojen puitteista 7.7.2010 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2010/40/EU (ITS-direktiivi) täydentämisestä annettujen komission delegoitujen asetusten ja 2022/670 täytäntöönpanon yhteydessä. Kansalliset yhteyspisteet mahdollistavat liikenteeseen liittyvien tietojen käytön ja saatavuuden, jotta EU:n laajuisia yhteentoimivia liikenne- ja matkustustietoja voidaan antaa loppukäyttäjille. Näiden tietojen olisi oltava tiedonkäyttäjien saatavilla digitaalisessa ja koneluettavassa muodossa.

Kansalliset toimintasuunnitelmat sekä jäsenvaltioissa mahdollisesti sijaitsevat alueelliset ja paikalliset yhteyspisteet ovat tärkeä osa yhteistä liikkuvuutta koskevaa eurooppalaista tietoa Euroopan datastrategian puitteissa, ja niitä tulisi käyttää erityisesti tietojen saatavuuden osalta. Jäsenvaltioiden välisellä yhteistyöllä jäsenvaltiot pyrkivät parantamaan kansallisten toimintasuunnitelmien tehokkuutta, yhteentoimivuutta ja yhteistyötä koko unionissa sekä helpottamaan käyttäjien pääsyä niihin. Huolimatta siitä, että kansalliset yhteyspisteet toimivat kaikissa jäsenvaltioissa, on edelleen tarpeita parantaa tiedon saatavuutta. Tätä varten on tarpeen jatkaa CEF-ohjelmasta jo aiemmin rahoitettua tiedonsiirtohanke uudella jäsenmaita koskevalla hankkeella.

Tässä haussa Suomelle haetaan CEF-tukea alla kuvatulle hankkeelle yhteensä 237 739 euroa.

Euroopan kansallisten yhteyspisteiden koordinoituhanke NAPCORE-X

Hankkeen tavoitteena on koordinoita ja hallinnoida EU:n jäsenvaltioiden liikenne- ja matkustustietojen kansallisia yhteyspisteitä (National Access Point, NAP). NAPCORE-X-projekti vastaa haun tavoitteisiin tukemalla ITS-direktiivin täytäntöönpanoa ja koordinoimalla jäsenvaltioiden liikennetietojen vaihtoa. Hanke edistää EU:n liikkuvuustietojen harmonisointia ja parantaa liikenteen turvallisuutta, kestävyttä ja sujuvuutta. Projektin avulla luodaan yhtenäinen eurooppalainen liikkuvuustietojen ekosysteemi, joka tukee EU:n digitaalistrategiaa ja vihreän kehityksen ohjelmaa.

Hankkeeseen osallistuvat lähes kaikki EU:n jäsenvaltiot sekä muita Euroopan maita (Sveitsi, Norja, Yhdistynyt kuningaskunta, Islanti ja Montenegro). Lisäksi Länsi-Balkanin alue on mukana aktiivisena tarkkailijana. Suomesta mukana ovat itsenäisinä edunsaajina Liikenteenohjausyhtiö Fintraffic kansallisena yhteyspisteiden operaattorina (NAP) sekä Liikenne- ja viestintävirasto Traficom valvovana viranomaisena. Hankkeeseen osallistuu yhteensä 79 kumppania, joista 60 edunsaajia ja 19 liitännäiskumppaneita. Mukana on myös

yksityisiä organisaatioita, kuten UITP, ITxPT ja ERTICO. Hankkeen koordinaattorina toimii Saksan Federal Highway Research Institute.

Suomessa hankkeessa pyritään erityisesti kehittämään Suomen valmiuksia toteuttaa ITS-sääntelyn mukaisen kansallisen yhteyspisteen arkkitehtuuria, liikennedatan harmonisointia ja yhteentoimivuuden varmistamista sekä multimodaalisen liikennedatan hyödyntämistä osana liikenteen ja liikkumisen palveluja. Lisäksi kehitetään yhteisesti hankkeessa sovittujen suositusten ja toimintamallien pohjalta Liikenne- ja viestintäviraston Traficomin lakisääteistä roolia ja tehtäviä älyliikennedirektiivin mukaisten palveluiden valvovana viranomaisena. Jokainen osallistuja vastaa omista kustannuksistaan, joille EU:n komissio maksaa enintään 85 % tukea toteutuneiden kustannusten mukaan. Suomen osalta hankkeeseen sisältyvä kansainvälinen yhteistyö on sen luonteista, jota organisaatiot tekevät joka tapauksessa. Hankkeen kautta on mahdollista saada tälle työlle tukirahoitusta.

Hankkeen kokonaisbudjetti on noin 11,17 miljoonaa euroa, josta CEF-tuen osuus on maksimissaan 9,5 miljoonaa euroa. Suomen osuus budjetista on yhteensä 279 694 euroa, josta Liikenteenohjausyhtiö Fintrafficin osuus on 190 536 € ja Liikenne- ja viestintäviraston osuus on 89 158 €. Hankkeelle haetaan CEF-tukea yhteensä 237 739 euroa, josta Fintrafficin osuus on 161 955 € ja Liikenne- ja viestintäviraston osuus 75 784 €.

Fintrafficin rahoitus kanavoituu Väyläviraston ja Traficomin kanssa tehtyjen voimassa olevien sopimusten kautta. Rahoitus kohdistuu pääosin Fintrafficin oman henkilöstön asiantuntijatyöhön sekä matkakuluihin. Konsulttityön osuus on arviolta noin 50 000 €. Liikenne- ja viestintäviraston osalta kustannukset maksetaan Liikenne- ja viestintäviraston toimintamenomomentilta 31.01.02.

National Access Point Coordination Organisation for Europe (NAPCORE)-hanke on saanut aiemmin 12 M€ CEF-rahoituksen vuonna 2021, hanke päättyi kesäkuussa 2025. Nyt haettava hanke-ehdotus on jatkoa tälle hankkeelle. Suomesta hankkeessa ovat olleet mukana Fintraffic (kansallinen koordinaattori), Liikenne- ja viestintävirasto ja Väylävirasto. Suomen osuus myönnetystä tuesta on n. 394 000 €.

1. Esitys

Esitetään, että raha-asiaivaliokunta hyväksyisi muistiossa esitetyn hankkeen Suomen CEF-rahoitushakua koskevaksi hankkeeksi ja puoltaisi Suomen suostumuksen antamista hakemukselle.